

Waterschap Limburg
T.a.v. Het dagelijks bestuur
Postbus 2207
6040 CC ROERMOND

IBAN NL 58 INGB 0666 0285 24
BIC INGBNL2A

KvK nr. 40516730

Datum 11 september 2020
Behandeld door De heer Rob van Schijndel
Telefoonnummer 06 54 29 51 68
Uw kenmerk Zaaknummer 2019 - Z4532
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein

Geacht dagelijks bestuur,

Graag maken wij van de gelegenheid gebruik om onze reactie op de ontwerp-watervergunning voor het lozen van afvalwater van het Chemelot-terrein kenbaar te maken.

Met de voorliggende ontwerp-watervergunning worden nadere voorschriften gesteld aan de lozing van maar liefst 650 stoffen. Het is daarmee een complexe vergunning geworden, waarmee het ook een stuk lastiger is om de mogelijke gevolgen hiervan te kunnen overzien. De veelheid aan stoffen, het voorkomen en de gestelde normen voor sommige stoffen als ook de mogelijke effecten van combinaties van stoffen baart ons zorgen. Er wordt immers in een oppervlaktewater geloosd dat ook nog eens in verbinding staat met een Natura 2000 gebied. Wij hebben dan ook nog een aantal nadere vragen en zorgen na het lezen van de ontwerp-vergunning.

Deze zienswijze is als volgt opgebouwd:

- Bekendmaking;
- Procedurele punten;
- Vragen ecologie;
- Specifieke passages uit de vergunning;
- Omissies.

Bekendmaking

De locatie van deze lozing is in de bekendmaking van de ontwerp-watervergunning een flinke volzin. Dit had ons inziens leesbaarder gemaakt kunnen worden door toevoeging van het woord 'Chemelot'. Voorheen was bij vergunningverlening namelijk vaak wel direct duidelijk dat het om een locatie of activiteit bij Chemelot ging, vanwege nadere verduidelijking hiervan in de aanhef of tekst van bekendmaking zelf. Wij vragen daarom om in de toekomst wederom de aanduiding 'Chemelot' aan de bekendmaking toe te voegen in het kader van transparantie en kenbaarheid.

Aan Waterschap Limburg
Datum 11 september 2020
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein
Pagina 2 van 8

Procedurale punten

Wij waarderen het dat het waterschap de tijd heeft genomen om de aangevraagde lozing zorgvuldig te bekijken en stakeholders, zoals het RIVM, hier actief bij te betrekken. De lozing van 631 stoffen is complex en het voorkomen van schadelijke gevolgen voor mens, milieu en natuur is, zeker vanuit het voorzorgsbeginsel, noodzakelijk.

MGA

Bij de totstandkoming van deze ontwerp-vergunning is gekozen om de 'Mutual Gains Approach' te volgen, "Om bij de besluitvorming alle betrokken belangen op een evenwichtige manier af te kunnen wegen heeft vanaf december 2018 intensief overleg in de vorm van Mutual Gains Approach plaatsgevonden. Hieraan hebben alle betrokken partijen deelgenomen", blz. 30. Milieu en natuur zijn echter ook belangrijke belangen die door deze besluitvorming geraakt worden. Wij vinden het dan ook jammer dat er bij deze MGA geen partij is uitgenodigd die natuur en milieubelangen behartigt. Organisaties die opereren vanuit natuur- en milieubelangen hebben immers vaak veel waardevolle kennis en informatie. Juist in dit soort complexe processen is het vooraf betrekken van natuur en milieu belangrijk.

Samenloop Wet natuurbescherming

Onder het kopje '8.1 Relevante wet -en regelgeving' wordt verwezen naar de Wet natuurbescherming, immers lozingen in de Zijtak Ur kunnen nadelige effecten hebben op het Natura 2000 gebied 'Grensmaas'. Op blz. 36 wordt uitgelegd dat in dit kader Gedeputeerde Staten van Limburg bevoegd gezag is en dat zij op 3 juli 2018 een vergunning hebben verleend. De tekst gaat verder met:

"De wetgever heeft niet voorzien in een procedurele of inhoudelijke coördinatieverplichting tussen de Waterwet en de Wnb. Daarmee is er geen sprake van een wettelijk verplichte afstemming tussen de bevoegde gezagen en dienen de effecten van de aangevraagde lozing op grond van de toetsingskaders van de afzonderlijke wetten te worden beoordeeld. Hierdoor kunnen er verschillen ontstaan tussen de normen voor een zelfde parameter zoals opgenomen in de afzonderlijke vergunningen."

Het gevolg hiervan is dat voor een aantal parameters in de natuurvergunning striktere normen staan dan in deze watervergunning zijn opgenomen. Gezien Provincie Limburg een van de gesprekspartners was bij de Mutual Gains approach, vinden wij dit opvallend. In het kader van kenbaarheid, voorspelbare overheid en de 'werken als één-overheid'-aanpak, zorgen verschillende normen voor dezelfde parameters voor dezelfde activiteit alleen maar verwarring en onzekerheid. Juist vanuit de gedachte van 'werken als één overheid' die straks met de Omgevingswet voorop staat, ligt hier dan ook nog zeker een kans. Wij zien daarom graag dat de hogere normen in deze watervergunning voor temperatuur, stikstof en chloride¹ worden aangepast aan de voorwaarden en normering die de natuurvergunning stelt.

In deze ontwerp-watervergunning worden ook de emissie van Cyanide, Pyrazool, AMPA en Melamine genormeerd. Deze stoffen komen niet voor in de reeds verleende natuurvergunning. Ons inziens kunnen deze stoffen ook nadelige gevolgen voor de aangewezen instandhoudingsdoelstellingen hebben, waar dan ook door de provincie naar gekeken moet worden. Daarnaast maken wij ons zorgen over PAK, EOX, AOX, zouten, metalen, vanadium en polymeren. We gaan ervan uit dat het waterschap hierover met de provincie en initiatiefnemer ook in contact is.

Aan Waterschap Limburg
Datum 11 september 2020
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein
Pagina 3 van 8

Daarnaast is onduidelijk in hoeverre is of wordt gekeken naar de effecten op de Belgische instandhoudingsdoelstellingen. Wij krijgen over dit alles graag aanvullende informatie van het waterschap.

Flexibiliteitsbepalingen

Wat opvalt, is dat bij een aantal voorschriften regels staan die een tijdelijke afwijking van de normen mogelijk maken. Bij deze gevallen moeten vooraf stukken overlegd worden aan het dagelijks bestuur 'ter beoordeling'². Ons inziens gaat het echter niet alleen om de beoordeling van het dagelijks bestuur, maar is vooral belangrijk dat het dagelijks bestuur ook goedkeuring verleent wat niet hetzelfde is als het geven van een beoordeling. In andere watervergunningen staat daarom vaak de zinsnede 'ter beoordeling en ter goedkeuring van het waterschap'. Wij verzoeken u dan ook om hier nogmaals naar te kijken.

Naleving

Met een omvangrijke vergunning als deze is controle, toezicht en handhaving van groot belang. Hoe wordt gemeten en gecontroleerd of aan afspraken voldaan wordt? Zijn de verschillende rapporten die moeten worden opgesteld ook voor derden te raadplegen?

Vragen ecologie

Zijtak Ur

In de vergunning is aandacht voor het effect op de waterkwaliteit van de Grensmaas. Voor zover wij dit zien, lijkt er in de beoordeling geen rekening te zijn gehouden met het effect op het oppervlaktewater van de Zijtak Ur. Gelet op de opgegeven concentraties, lijkt het ons zeer onwaarschijnlijk dat de waterkwaliteit in de Zijtak Ur (benedenstreams de lozing) zal voldoen aan hetgeen er in het Provinciaal omgevingsplan wordt bedoeld met "schoon en gezond water". Klopt het dat deze toets niet is uitgevoerd en zo ja waarom niet?

¹ In de natuurvergunning is opgenomen: temperatuur max 30 °C, in watervergunning is het daggemiddelde max 32.9 °C. Totaal-stikstof is in de natuurvergunning afhankelijk van het debiet, waarbij de norm uit de watervergunning alleen is toegestaan bij een debiet $\leq 95.000 \text{ m}^3/\text{etmaal}$. In de natuurvergunning is bij een Chloride vracht van 4.000 ton/jaar netto vracht een 150 mg/l maandmonster bijgevoegd. Ook ontbreekt in de watervergunning de jaarvracht die in de natuurvergunning is gesteld op 2.585 kg/jaar.

² Bijvoorbeeld Voorschrift 7 'Voorzienbare bijzondere bedrijfsomstandigheden', Voorschrift 13 'Norm voor stikstof in het effluent van de IAZI tijdens de onderhoudsstop van de IAZI', voorschrift 25 'Stoffen die niet voldoen aan de immissietoets', voorschrift 29 'onbekende stoffen', Voorschrift 32 'Risicoanalyse' en verder.

Aan Waterschap Limburg
Datum 11 september 2020
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein
Pagina 4 van 8

Effecten op ecologie

Bij de lozing van afvalwater van Chemelot op een "schoon en gezond" oppervlaktewater dat ook nog eens in verbinding staat met de Grensmaas baart ons zorgen. De lozing van meer dan 600 stoffen an sich is al zorgelijk genoeg, maar daarbij zijn er ook mogelijke cumulatieve effecten en verschillende afbraakproducten die in het water terecht komen. Het gaat hierbij om mogelijke effecten op de verschillende soorten als ook de milieukwaliteit van de rivier, inclusief de oevers en onderwaterbodembodem.

Daarbij is dit natuurlijk niet de enige locatie die loost op het water. Er zijn ook allerlei stoffen die op andere locaties in de Maas geloosd zijn, waarbij ook het probleem van grensoverschrijding speelt. De vraag is of iedereen op de hoogte is van wat er waar wordt geloosd ook in de andere landen. Wij vragen ons af hoe hier rekening mee is gehouden. De vraag is of het water voldoende veilig is en blijft voor ecologie als iedereen binnen de eigen gestelde kaders en waarden blijft.

Naast het aspect van grensoverschrijding, bij de effecten op de ecologie speelt ook het debiet van de Maas volgens ons een rol. Op welke wijze hebben deze debieten een rol gespeeld bij de beoordeling van de effecten van de lozing op de ecologie?

In de zomer is het debiet van de Grensmaas vaak < 10 m³/s. Het debiet van het effluent van Chemelot kan tot 1,6 m³/s bedragen – dit betekent dat de stofconcentratie slecht 6x verdund wordt? Met welke verdunning is gerekend in de vergunning?

Kaderrichtlijn Water

Bij 8.2.1. Relevante wetgeving komt op p. 36 de Kaderrichtlijn Water aan de orde – alle Europese waterlichamen moeten een goede toestand bereiken. Ook mag de toestand van KRW waterlichamen niet achteruit gaan (zoals de score op de biologische maatlaten van o.a. vissen). De Grensmaas vormt een KRW waterlichaam. Kan worden aangegeven hoe wordt voorkomen dat de toestand op de Grensmaas niet achteruitgaat en niet wordt belemmerd dat een goed toestand wordt bereikt?

Beschermde vissoorten

In de (Grens)maas leeft een aantal beschermde vissoorten (zalm, forel, aal, rivierdonderpad, rivierprik) en overige gevoelige riviertrekvissoorten zoals de barbeel. En er zijn ook (kostbare, arbeidsintensieve) herintroductieprojecten (voor zalm in de Roer, de Geul en de Maas). Bescherming volgens Natuurbeschermingswet, de KRW en de Aalverordening. Lozingen kunnen problemen opleveren voor zuurstofbehoefte van de vissen, de temperatuur ook (hogere temperatuur water- minder zuurstof oplosbaar in het water), toxische stoffen, vooral in periode van een laag debiet, waardoor de verdunning van de lozing gering is. Een cocktail van honderden stoffen maakt het zeer riskant voor vissen. Ook verslibbing van de bodem kan er voor zorgen dat er geen geschikt paai- en opgroeiplaatsen zijn voor vissen.

Specifieke passages uit de ontwerp-vergunning

Calamiteiten

Voorschrift 6 ziet toe op het voordoen van een ongewoon voorval. Dit moet inmiddels gemeld worden en het dagelijks bestuur kan vervolgens aanwijzingen geven die "stipt" opgevolgd dienen te worden. Wij vragen ons af of de woordkeuze "stipt" in deze de juiste is. Een betere formulering zou zijn "op de korst mogelijke termijn volledig worden opgevolgd en uitgevoerd".

Aan Waterschap Limburg
Datum 11 september 2020
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein
Pagina 5 van 8

Waterkwaliteit en kosteneffectiviteit

In de vergunning is aangegeven dat voor verschillende stoffen de waterkwaliteit in de Grensmaas niet aan de normen voldoet noch zal gaan voldoen. Ook is gekeken naar de kosteneffectiviteit van eventuele aanvullende maatregelen. Ons is het netto effect hiervan onduidelijk.

De vergunning is gericht op een geleidelijke afname van deze waterkwaliteitsproblemen (zoals omschreven in voorschrift 25 en 26) maar de mate waarin is ons onduidelijk. Althans voorschrift 25 geeft zeer specifieke termijnen maar lid 6 van dit artikel lijkt aan te geven dat het een inspanningsverplichting gaat en geen harde eis. Wij zijn dan ook geïnteresseerd in de verbetering die in de nu genoemde vergunningseisen (concentraties en/of jaarvrachten) al worden gerealiseerd ten opzichte van eisen uit de huidige geldende vergunning. Kan het waterschap, voor de stoffen die in de Grensmaas niet aan de waterkwaliteitsnormen voldoen, een overzicht opstellen van de huidige concentraties c.q. jaarvracht van het effluent en de situatie onder de voorziene nieuwe vergunning?

Ook vragen wij ons af of het waterschap heeft overwogen om aan de termijn eisen van voorschrift 25 ook een minimaal vereiste reductie te verbinden. We kunnen ons voorstellen dat Sitech niet op voorhand kan inschatten of alle maatregelen het verwachte effect hebben en daar dus ook niet voor garant kunnen staan. Tegelijkertijd kan men overwegen om wel als harde eis op te nemen dat op de genoemde termijn ten minste 75% van de benodigde reductie moet zijn gerealiseerd. Op pagina 45 is niet voor niets vermeld dat "*bij bestaande lozingen kunnen aanvullende eisen bovenop BBT alleen op grond van de immissietoets worden voorgeschreven als de gewenste toestandseis bedoeld in het stroomgebiedbeheersplan Maas in het ontvangende oppervlaktewater wordt overschreden*". Wij pleiten daarom ook voor het opnemen van een minimale verplichte reductie-eis, om zeker te zijn dat de juiste inspanningen worden genomen ter bescherming van de ecologie.

Temperatuur

daggemiddelde van max 32.9 °C is erg hoog ivm met de geringe verdunning in de zomer en de temperatuurmaxima van gevoelige beschermde vissoorten zoals de zalm en de forel. In de zomer is de temperatuur van de Grensmaas al heel hoog en wordt door deze lozingen verder verhoogd. Dit kan voor koudeminnende vissoorten funest worden.

Zuurstof

Graag een verduidelijking wat betekenen de getallen chemische zuurstofverbruik en biochemisch zuurstofverbruik (p. 9) voor de zuurstofconcentratie in het geloosde water? Hoe wordt dat berekend? Hoe zijn deze normen tot stand gekomen?

Onbekende stoffen en mengsel

De mogelijke effecten van onbekende stoffen en hun mengsel wordt in de vergunning tegen gegaan door het aantal vergunde stoffen uit te breiden en een biologische effluent monitoring op te leggen. De gehanteerde grenswaarde van 0,1 µg/l (resp. 2,2 in het effluent) is echter gebaseerd op de drinkwaterfunctie en er zijn vele stoffen bekend die al onder een concentratie van 0,1 µg/l significante effecten op de ecologische waterkwaliteit veroorzaken. Heeft het waterschap, mede gelet op de natuurdoelen voor de Grensmaas, overwogen om als aanvullende voorwaarde (periodiek) onderzoek te laten uitvoeren naar deze ecologische effecten? En zo ja, op welke soorten en locaties?

De door de STOWA ontwikkelde sleutelfactor "Toxiciteit" en dan met name de hierin beschreven aanpak op basis van Effect Based Methods (zogenaamde bioassays) biedt hiervoor geschikte opties, waarbij aanvullend zogenaamde EDA (Effect Directed Analysis) technieken ingezet kunnen worden om de stoffen die verantwoordelijk zijn voor de waargenomen effecten te identificeren.

Aan Waterschap Limburg
Datum 11 september 2020
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein
Pagina 6 van 8

Bestrijdingsmiddelen

Voorschrift 34 ziet toe op de toepassing van bestrijdingsmiddelen, waaronder onkruidbestrijdingsmiddelen. Het voorschrift ziet alleen toe op beperkingen aan de toepassing van dit soort middelen, maar schrijft niets over de middelen die toegepast kunnen worden. Onduidelijk is in hoeverre chemische (onkruid)bestrijdingsmiddelen zijn toegestaan.

In voorschrift 18 wordt specifiek ingegaan op de stof AMPA, een persistent en toxisch afbraakproduct van glyfosaat. Bij de concentraties die genoemd worden kunnen genotoxische effecten op vis optreden. In plaats van onkruidbestrijdingsmiddelen zou gestreefd moet worden naar de toepassing van mechanische bestrijding.

Grondwateronttrekking

De vergunning ziet ook op de grondwateronttrekking van max 87.600 m³ per jaar. Op pagina 33 wordt gesteld dat deze grondwateronttrekking valt onder een uitvoeringsmaatregel die bij de Keur 2019 behoort en dat hieruit alleen een zorgplicht van toepassing is. Gesteld wordt dat de onttrekking daardoor niet registratieplichtig is en er daarom geen verdere kwalitatieve of kwantitatieve voorschriften ten aanzien van grondwateronttrekking worden opgenomen. Dit is echter al het derde jaar waarbij de droogte dermate ernstig was dat de natuur daar schade aan ondervond. Daarbij in ogenschouw nemend dat volgens planning de Omgevingswet in 2022 in werking treedt die naast algemene zorgplichten ook specifieke zorgplichten kent, en de Keur verandert in een waterschapsverordening, vragen wij ons af of het niet mogelijk is om vooruitlopend hierop enkele bepalingen op te nemen zodat, indien nodig, nadere beperkingen aan de grondwateronttrekking op termijn genomen kunnen worden.

Niet genormeerde stoffen

Op pagina 45 staat "*Het is voor het RIVM met name niet mogelijk gebleken voor alle stoffen een norm af te leiden gezien het gebrek aan voldoende stofinformatie. Daarom is in voorschrift 25 de verplichting aan Sitech Services B.V. opgelegd om met aanvullende informatie het RIVM te verzoeken een norm af te leiden*". Voorschrift 25 gaat echter over de immisietoets, terwijl voorschrift 30 over "niet genormeerde stoffen" gaat. Maar in dat voorschrift staat niets over de verplichting om met aanvullende informatie het RIVM te verzoeken een norm af te leiden. Is deze verplichting komen te vervallen of is deze elders gespecificeerd?

PFAS houdend blusmiddel

Op pagina 56-57 valt te lezen dat het hier gaat om een door de brandweer gebruikt blusmiddel, waarvan onduidelijk is hoe vaak en wanneer het wordt toegepast. In Voorschrift 19 wordt daarom een onderzoeksverplichting *opgelegd en wordt voorgeschreven om lozing hiervan "ten alle tijden zoveel mogelijk te voorkomen" en "het vrijkomend bluswater dient zo veel als mogelijk te worden opgevangen in buffers, bekkens en andere opvang mogelijkheden."*

Betekent dit dat PFAS blusmiddel niet gebruikt wordt bij de blusoefening van de brandweer die regelmatig plaatsvinden? Wat moet men doen om de risico's van afspoeling van PFAS-houdend afvalwater te beheersen? Graag zouden wij zien dat PFAS blusmiddel niet mag worden geloosd tenzij er een calamiteit is.

Omissie

De Bijlage 4 'Stoffenlijst' ontbreekt in deze ontwerp-vergunning.

Aan Waterschap Limburg
Datum 11 september 2020
Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein
Pagina 7 van 8

Wij hopen dat u bovenstaande punten meeneemt en zien graag een andere beantwoording van de gestelde vragen tegemoet. Vanzelfsprekend zijn wij altijd bereid tot een nadere toelichting.

Met vriendelijke groet,

R. van Schijndel
Gebiedsmanager Kempen en Midden-Limburg
Vereniging Natuurmonumenten

Mede ondertekend namens:

Stichting Het Geldersch Landschap
Stichting het Limburgs Landschap
Stichting Brabants Landschap
Staatsbosbeheer
Wereld Natuur Fonds
Sportvisserij Limburg
Brabantse Milieufederatie
Natuur en Milieufederatie Limburg

Aan Waterschap Limburg

Datum 11 september 2020

Onderwerp Zienswijze watervergunning Chemelot-terrein

Pagina 8 van 8
